

Бережко К.О.

УДК 261.7

СВІДКИ ЄГОВИ ТА УКРАЇНЬСЬКА ТЕМАТИКА В ЇХ ПУБЛІКАЦІЯХ
ТА РЕЛІГІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Сьогодні в українській науковій літературі інколи зустрічається твердження про те, що Свідки Єгови вперто ігнорують українську мову у своєму богослужінні, не враховуючи при цьому мовні потреби та особливості українського суспільства [9, с.24]. Питання дуже цікаве та неоднозначне... Якщо брати статистику конгресів Свідків Єгови у 2010 році, то справді, більшість серед них були російськомовними. Однак давайте поглянемо на цей процес не лише з точки зору статистики, а з позиції самих віруючих та практики даної громади. На початку, звернемо увагу на процес організації громад та заснування мовної групи. Також розглянемо як же насправді ставиться керівництво конфесії до україномовної аудиторії.

Згідно книги «Організовані» (видано Товариством Вартої Башти) для створення будь-якої мовної групи у Свідків потрібно три фактори: старійшини (або керівники), які розмовляють на цій мові; адепти громади, яку цю мову вважають рідною та збір (або релігійна група), який згодився би піклуватися про іншомовну групу. При цьому, Свідки Єгови намагаються діють по принципу: «не люди для церкви, а церква для людей». Саме тому, пристосовуючись до потреб своїх адептів, Свідки проводять свої зустрічі на тій мові, якою говорять віруючі у тій місцевості, незалежно від особистих уподобань керівників. Товариство, у своїх намірах та у процесі централізації, не піддається віянню націоналізму та шовінізму в питаннях мови, нав'язуючи своїм адептам ту чи іншу мовну політику. І оскільки більшість членів нашого суспільства продовжують говорити російською, Товариство змушене в центральних та східних регіонах країни проводити богослужіння саме цією мовою.

Не всім може подобатися така політика, але її суть справедлива. Помірковано, як би ми, наприклад, поставились до того, що керівники громади змушували українців в Росії приймати біблійні постулати на російській, чужій для себе мові?! Адже такі поняття як віра, молитва і покаєння є суто індивідуальні для кожного з нас і, наприклад, широ молитися можливо лише на близькій та рідній для тебе мові.

Враховуючи вищевказане, Свідки Єгови теж піклуються про духовність національних меншин в Україні. З цією метою вони проводять богослужіння угорською мовою в 23 і румунською у 85 громадах України. Також у різних містах України Товариство організовує богослужіння меншими групами арабською, вірменською, азербайджанською, китайською, англійською, французькою, хінді, перською, турецькою та в'єтнамською мовами. Окрім цього, Свідки Єгови – єдина в Україні релігія, яка вже багато років системно допомагає людям з вадами слуху. Уже створено 16 повноцінних громад, де двічі на тиждень відбуваються двогодинні богослужіння мовою жестів.

Однак, не дивлячись на свій космополітизм, українська тема не раз з'являлась у виданнях Товариства [2; 3]. Як показує ретельне дослідження публікацій, Свідки Єгови ще з 1940-х років регулярно спостерігають та сповіщають світ про події в Україні. Наприклад журнал «Вартова Башта» один з перших повідомив світовій громадськості про страшні випадки фашистської жорстокості на території України. Суспільним, культурним та політичним життям в нашій державі Товариство активно цікавиться і сьогодні.

Ось деякі із статей присвячені Україні та подіям на її території: «Найдовший у світі тролейбусний маршрут» (Пробудись, 2003р.) [4], «Місія допомоги на Україну» (Вартова Башта, 1992) [5], «Понад 40 років під комуністичною заборонаю» (Вартова Башта, 1999) [6], «Ядерну загрозу усунуно назавжди!» (Вартова Башта, 1994) [7], «Київський репортер хвалить Свідків» (Пробудись, 1994) [8] тощо. Крім того, у періодичних виданнях не раз згадувались такі теми, як біосферний заповідник Асканія-Нова, будинки в «шубках», заповідник Долина нарцисів, Одеські катакомби тощо. В цих статтях розповідалося як про умови богослужіння в Україні, так і про визначні пам'ятки та події з української історії. Зазначимо, що для організації, яка має такий тираж постійно діючого релігійного журналу, увага до української історії є визначальною. Усе це дає нам підставу вважати, що як для окремих адептів організації, так і для керівництва Товариства, Україна займає одне з чільних місць у їх діяльності.

Але тут виникають справедливі питання: що Товариство на практиці робить для україномовного населення? Чи відчувається тут суб'єктивність й так звана меншовартість української релігійної літератури? Чи повноцінно забезпеченні україномовні громади? І чи створюються сьогодні нові українські збори?

На ці питання красномовно дадуть відповідь нижченаведені факти:

1. Журнали "Вартова Башта" і "Пробудись" виходять раз у місяць і розповсюджуються в Україні українською мовою тиражем 142 000 та 144 000 примірників відповідно. Усесвітній тираж кожного з цих журналів – більше 40 мільйонів примірників на більш ніж 180 мовах в 236 країнах світу¹. Чи є в Україні ще якийсь релігійний журнал, який виходив би українською мовою і мав тираж 144 000 примірників?

2. Постійнодіючий щомісячний журнал «Вартова Башта» виходив українською мовою ще з 1920-х років [1]. Це набагато раніше від російськомовного варіанту.

3. У 2002 році у спеціальному Щорічнику Свідків Єгови на 137 сторінках містилася стаття про історію Свідків Єгови в Україні, у якій теж чимало описано про географію, історію та культуру України. Ця книга вийшла десятками мов тиражем більше 5 мільйонів примірників. Таким чином про Україну, її історію та людей довідалися жителі навіть віддалених куточків Землі.

¹ Для порівняння, найближчий конкурент, журнал "Зе Мегезін" має щомісячний тираж лише в 24 мільйони примірників [11].

4. В Управлінському центрі Свідків Єгови в Україні працює близько 30 перекладачів, які перекладають матеріал релігійних видань на українську мову майже одночасно з усіма європейськими країнами.

5. Організація має широкий запас україномовної продукції. Так, українською мовою видаються та розповсюджуються більше двох десятків книг, близько 30 брошур, більше ніж 15 буклетів та приблизно десяток іншої відео, аудіо та CD продукції. Деякі із книг та брошур на терені СНД існують лише в україномовній редакції.

6. На даний час у Свідків Єгови українською мовою проходять богослужіння у 388 громадах Західної, Північної та Центральної України².

7. Майже кожен місяць в Україні створюється нове українське зібрання або україномовна група.

Отже, через не достаток інформації у цій сфері, може скластися упереджене та негативне враження про мовну політику Свідків Єгови, але насправді можна с впевненістю стверджувати, що Товариство з великою пошаною ставиться до потреб україномовних вісників і робить все можливе, щоб вони не відчували обмеження у своєму богослужінні³.

Джерела та література:

1. Бережко К. О. Історія Свідків Єгови в Україні : у 5-ти т. / К. О. Бережко. – Феодосія : Арт-Лайф, 2011. – Т. 1 : Епоха Дослідників Біблії (кінець XIX століття – 1939 рік). Історіографія. – 140 с.
2. Історія релігії в Україні : у 10-ти т. / редкол.: А. Колодний (гол.) та ін. – К., Дрогобич : Коло, 2007. – Т. 6 : Пізній протестантизм в Україні (п'ятидесятники, адвентисти, свідки Єгови) / за ред. П. Яроцького. – С. 632.
3. Любашенко В. І. Історія протестантизму в Україні : курс лекцій / В. І. Любашенко. – 2-е вид. – К. : Поліс, 1995. – 350 с.
4. Найдовший у світі троллейбусний маршрут // Пробудись. – 2003. – 22 березня. – С. 22-24.
5. Місія допомоги на Україну // Вартова Башта. – 1992. – 15 березня. – С. 31.
6. Понад 40 років під комуністичною заборонаю // Вартова Башта. – 1999. – 1 березня. – С. 24-26.
7. Ядерну загрозу усунено назавжди! // Вартова Башта. – 1994. – 1 серпня. – С. 3.
8. Київський репортер хвалить Свідків // Пробудись. – 1994. – 8 березня. – С. 32.
9. Тисячі трьохденних конгресів Свідків Єгови відбулися в травні-липні 2010 року // Релігійна панорама. – 2010. – № 6.
10. Оказание помощи говорит о христианской любви // Вартова Башта. – 1993. – 1 лютого. – С. 22.
11. "Свідки Єгови - титани друкування" // Ньюсмакс. – 2010. – Жовтень. – С. 46.

² Автор висловлює подяку Управлінському центру Свідків Єгови в Україні за надану статистику.

³ Хоча, на наш погляд, ще не усіх регіонах України процес утворення українських груп досягло теократичного зразку.